

Tvøroyrar kirkja 100 ár

Fyrst skal eg takka fyri, at eg sum landsstýriskvinna varð boðin við, at hátíðarhalda at Tvøroyrar kirkja í dag er hundrað ár.

Dagurin í dag er sertakur fyri øll okkum, ið eru her í dag. Fyri Tvøroyar bý. Fyri føroyska kirkjusøgu. Tí tað er ikki á hvørjum degi, at vit kunnu hátíðarhalda ein 100 ára-dag.

...

Soleiðis sum vit hava kunna upplivað kirkjuna í dag, og soleiðis sum vit síggja hana, hvørja ferð vit sigla inn ella út eftir Trongisvágsfirði, so er tað trupult at ímynda sær, at stásiliga kirkjan veruliga longu er hundrað ára gomul.

Hinvegin, so er tað tó nakað sum talar fyri, at so er. Tí tað sær út sum um kirkjan altíð hevur staðið har hon stendur. Sær út, sum um hon hoyrir til, sum býarmerki hjá Tvøroyri. Hetta sigur ikki so lítið um víðskygnið hjá teimum ið stílaðu fyri, tá kirkjan varð bygd.

...

Um vit hyggja aftur á søguna og tilgongdina, tá kirkjan – sum vit í dag hátíðarhalda - varð bygd, so kunnu vit eisini í dag læra nakað av tí, sum tá hendi.

Og tað er sera viðkomandi júst í hesum døgum, har vit – ikki smíða nýggja kirkju á Tvøroyri – men smíða nýggjar lógir, ið skulu vera karmar um føroysku fólkakirkjuna, ið vit tóku ábyrgdina heimaaftur til Føroya av, undanfarna ár.

Íalt 9 lógir skulu skapa hesar nýggju karmar. Fýra lógir av hesum eru gjørdar – har av 2 samtyktar, og 2 eru um at verða samtyktar á Løgtingi. Eftir eru 5 lógir at smíða – har av ein av hesum er nýggj lóg um bygningar fólkakirkjunnar.

...

Hyggja vit at politisku tilgongdini í sambandi við kirkjuna, ið vit hátíðarhalda í dag – so hevði politiski mynduleikin týdning fyri hesa. Upprunaliga kravdi politiski myndugleikin, at kirkjan suldi vera úr gróti, hetta hóast, at talan var um kirkjubygging, ið kirkjufólkið var ímóti.

Hetta seinkaði kirkjuni í fleiri ár, og var hetta sera óheppið, tí alt ov lítið pláss var í gomlu kirkjuni;

Men ”tú hevur eina meining, til tú fært eina aðra” – soleiðis verður ofta tikið til, og soleiðis kann eisini sigast um politisku meiningina í samband við bygging av Tvøroyar Kirkju.

Tí tá tað gjørdist greitt, hvussu nógv ein grótkirkja fór at kosta, so vildi politiski myndugleikin kortini, at tvørafólk kundu fáa sína príðiligu trækirkju.

...

So ”mongum brestur ætlan”.

Hetta við at broyta meining, er kanska heldur ikki so heilt ókent nú á døgum, men neyðugt er, at føroyska fólkakirkjan fær góðar, tryggjar og støðugar karmar at virka innan, og hetta eru karmar, ið vit - júst í hesum døgum - saman kunnu skapa og smíða við nýggju lógnum.

Tað hevur alstóran týdning, at hetta týðandi grundarlag undir fólkakirkjuni verður gjørt so gott sum møguligt, og Mentamálaráðið vil – vegna landsstýrið – og í samráð við allar partar, ið vara av føroysku fólkakirkjuni – gera sítt allar besta, fyri at nýggja føroyska kirkjulóggávan frá fyrsta degi verður so góð sum møguligt.

...

Tvøroyrar Kirkja er nú 100 ára gomul. Eins og aðrar kirkjur runt landið kann hon verða friðað eftir lógini um friðing.

Friðing hevur stóran týdning fyri, at vit tryggja, at okkara fornminnir og fyri, at søga verður varðveitt, soleiðis at fortíðin gerst ein partur av okkara nútíð og framtíð.

Men tað hevur stóran týdning, at vit eru varug við, at vit kunnu lata dagligdag og livandi virksemi liva lið um lið við varðveitslu av fornminnum okkara. Og í hesum sambandi hevur tað eisini týdning, at myndugleikarnir tryggja sær, at tað ikki verða skaptir óneyðuga stórar byrðar og forðingar hjá fólkakirkjuni, ið forða fólkakirkjuni í, at nýta kirkjurnar til tað virksemi, ið kirkjan ynskir at kunna bjóða kirkjufólkinum í dag.

Hetta er eisini nakað sum vit eiga at hava fyrilit fyri í kirkjulóggávuni.

...

Um vit venda aftur til Tvøroyar Kirkju, sum vit hátíðarhalda í dag, so er eitt jaligt úrslit av tí togtogan um hvussu kirkjan skuldi verða, at vit finga hesa sera príðiligu heilsanina úr Danmark og Noregi, sum heilt ítøkiliga við sínum arkitekturi er við til at minna okkum á, at kirkjan hjá okkum – umframt at vera føroysk – hevur røtur í – ikki bert donskum uppruna, men eisini norskum uppruna.

Ongin ivi um, at samlaða myndin av fólkakirkjuni í Føroyum hevði verið fátækari – um vit ikki høvdu Tvøroyrar kirkju, júst soleiðis sum hon er.

Og nógv arbeiði liggur aftanfyri, tað kirkju, ið vit í dag hátíðarhalda. Hon kom sanniliga ikki av sær sjálvari.

Tíðirnar broytast støðugt, og leita vit aftur til árinum beint eftir aldarskiftið, so arbeiddu fólk avbera nógv, bara fyri at forvinna til dagin og vegin. Hóast hetta, so legði bygdafólkið nógv tíð og orku í, at stuðla undir, at kirkjan varð bygd. Eisini var grundstykkið ein gáva – og ein vinnufyrirteka lat bróðurpartin av sjálvum bygninginum.

Hetta ber alt boð um eitt samfelag, har fólk vóru og eru góð við kirkjuna – eitt samfelag har tey *veruliga* verða av kirkjuni.

Slíkt gevur hugtakinum ”fólkakirkja” eina eyka meining.

– Kanska er okkurt í hesum, sum samtíðin kundi lært meira av eisini.

Menningin her á Tvøroyri fyri hundrað árum síðani var stór. Hetta ber kirkjan boð um.

Gamla kirkjan var – hóast bert 68 ára gomul – tikin niður, og í staðin varð bygd hendan stásiliga kirkjan, ið er størri enn Havnar Kirkja.

Menningin og broytingin tá var helst skjótari og størri, enn vit kunnu ímynda okkum. Ikki bert á Tvøroyri, men á nógvum avbera grundleggjandi økjum í samfelagnum.

Men hóast ein meldur av nógvum nýggjum, so var tað ein sjálvsagdur partur av menningini, at halda fast um siðaarvin, trúna og kirkjuna - mitt í meldrinum av øllum tí nýggja.

Hetta er eitt rák, ið vit eisini síggja í dag, har broytingar, tillagingar og menning seta so ómetaliga stór krøv til okkum øll. Hetta eru tíðir, ið fólk leita eftir einum kjølfesti í lívinum.

Leita eftir einum akkeri at halda fast á, og eini kumpass at stýra við.

Leita eftir veruligu meiningini við lívinum.

Og her eigur fólkakirkjan ein týðandi leiklut í føroyska samfelagnum.

...

Eg vil at enda lesa brot úr vøkrum sálmi – Kom, friður av himni – ið abbi mín, Louis Zachariasen hevur yrkt – og vil vegna Mentamálaráðið og Landsstýrið ynskja kirkjuliðnum og øllum, ið vara av kirkjuni, alt tað besta framyvir, og ynskja tykkum góða eydnu við eisini frameftir at varðveita kirkjuna sum ein livandi og týðandi part av samfelagnum og virkseminum um fjørðin.

”Kom, kærleikans andi, sum vársólin blíð, ið kveikir upp lívið á vali,
Og birt í barminum bjartari tíð,
sum sýnist í verki og talu”

Takk fyri.

Viðurskipti at vita:

Danskur atkitektur (Viggo Bertram, ið hevur havt byggiftirlit við m.ø høvuðsjarnbreytarstøðini í KBH og nógvum øðrum træ-tokstøðum – og var giftur við systir Fríðrik Petersen) teknaði kirkjuna. Grundina bygdu tvørafólk úr gróti úr Hválinum omanfyri kirkjuna.

Trækonstruktiónina alla sum hon er fíggjaðu Mortensensmenn, og fluttu eisini liðugt tilgjørda tilfarið (gjørt til sum samlisett á fabrikk í Noregi) ókeypis heim.

GG: Jens Mortan Mortensen (Cand Teol og universitetsútbúgvinn urguleikari) ið er organistur við kirkjuna, er eisini formaður í Urguleikarafelagnum. Urguleikarar eru í dag bara samsýntir. Tey vilja fegin hava skipað setannarviðurskipti.

Jens Mortan hevur eisini givið út ein bólkinga ”Tvøroyrar Kirkja 1908-2008” við fløgu við 13 orgulkoralum (sum hann hevur skrivað yvir kend, mest føroysk sálmaløg), søguligum myndum og stuttum tekstum um tá kirkjan varð bygd.